

Vesnice MULBEK.
Do údolí se lze po
silnici dostat jen čtyři
měsíce v roce.

Brontosauři v Malém Tibetu

INDIE: LADAK, MULBEK – NA KONCI SVĚTA

„Ladaku se někdy přezdívá Malý Tibet. Žije tam mnoho lidí, kteří z Tibetu museli odejít,“ říká **VERONIKA VANÍČKOVÁ (25)**. „V podstatě je to poslední místo na Zemi, kde dnes žije původní tibetská kultura.“

KDYSI BYL LADAK samostatné knížectví, dnes je součástí indického státu Džammú a Kašmír.

Poprvé jsem tam byla jako turista a při cestě zpátky potkala dva české dobrovolníky. Pobývali v Mulbeku, první buddhistické vesnici na cestě z Kašmíru do Malého Tibetu. Pracovali jako učitelé v tamější škole, které v rozvoji pomáhá česká organizace Brontosauři v Himálaji.

Už během prvního krátkého pobytu mě krásné hory Malého Tibetu vzaly za srdce. Stejně jako jejich zajímaví obyvatelé. A vyprávění dobrovolníků mě nadchlo. Po návratu jsem se také přihlásila a měla štěstí – patřila jsem mezi čtvrtinu uchazečů, kteří uspěli.

Brontosauři v Himálaji do školy v Mulbeku vysílají dva typy dobrovolníků. První jsou odborní asistenti, kteří tam působí dlouhodobě. Kromě dětí učí především jejich učitele, protože školství je tam v plenkách a kantoři mnohdy nejsou pro výuku dostatečně kvalifi-

kovaní. Další dobrovolníci, a k nim jsem patřila i já, jezdí do Mulbeku na kratší pobyty během prázdnin a jednotlivým předmětům se věnují formou her či jiné zábavy. Na děti to funguje bezvadně, těší se na každou novou aktivitu a vůbec se jim nechce ze školy domů.

HORY, KTERÉ BEROU DECH

Většina těch, kdo přiletí do Ladaku, si může zapsat první výškový rekord hned po vystoupení

z letadla v Lehu. Letiště v hlavním městě leží na úpatí Himálaje a má nadmořskou výšku 3600 metrů. Během pětihodinové cesty džípem z Lehu do Mulbeku pak uděláte další rekord. Cesta vede přes dvě horská sedla, z nichž jedno leží ještě o víc než půl kilometru výš.

Mulbek leží ve velkém údolí (3200 metrů nad mořem) a jeho dominantou je osmimetrová socha bohyně Majtréji, vytesaná do skály údajně už v roce 700 našeho letopočtu. Nad vesnicí se pak tyčí další pozoruhodnost, buddhistický klášter, ze kterého je nádherný výhled i na sousední vesnice, jež občas i trochu splývají a dohromady tvoří spádovou oblast pro školu, kde jsem pracovala.

HYGIENA V POTOCE

Celkem žije v Mulbeku a přilehlých vesničkách asi tři a půl tisíce obyvatel. Až na výjimky obývají malé domky stavěné z čistě hliněných cihel. Počasí tomu přeje, protože déšť je tam opravdu výjimkou. Místo záchodu obvykle slouží díra v podlaze, která ústí na hnojiště – zdroji živin pro pěstované plodiny, místo koupelny, pračky či kuchyňského dřezu jen potůček za domem, současně jediný zdroj pitné vody.

Zdravotní stav obyvatel tomu odpovídá, ale odborná péče je daleko. Při vážnějších úrazech je pomoc kromě Lehu také ve Šrínagaru, jenže ten je ještě o tři hodiny jízdy dál. Zřejmě i proto rodí ženy doma a různé menší bolesti se řeší meditací. Na samostatnou kapitolu by byl přístup k prevenci. Se mnou přijely i dvě zubařky s cílem šířit osvětu. Kromě vysvětlení, jak si správně čistit zuby, vyšetřily všechny děti i učitele. Většina měl v ústech kolem sedmi kazů, o dalších dentálních problémech ani nemluvě. Na otázku, kolikrát v životě byli u zubaře, nejčastěji slyšeli, že „jednou, protože to moc bolelo“.

JMÉNA BEZ PŘÍJMENÍ

Odříznutí údolí od civilizace je téměř absolutní. Například pošta tam oficiálně vůbec nechodí, dopisy či balíky putují do Lehu či zpět jen po známých. Pokud se tam někdo vdá nebo ožení (stejně jako v mnoha dalších ladackých vesničkách), papír od úřadu na to nedostane. A nikomu to nechybí. Všichni v okolí to přece vědí.

Problémy však mají ti, kdo si chtějí vyřídit cestovní doklady. Místní sice mají dvě jména, ale žádné příjmení. První jméno jim dávají rodiče a v současné době se

ětšina holčiček i chlapečků jme-
je Tändzin (podle čtrnáctého da-
jlamy). Druhé pak přiděluje du-
hovní učitel, obvykle podle nějaké
výrazné vlastnosti dítěte. Příjme-
í, které by se dalo zapsat do pří-
ušné kolonky v pasu, ovšem jeho
ydání dost komplikuje.

LADAK NENÍ INDIE

dé v Mulbeku jsou milí, vstřícní
navzdory chudobě neuvěřitelně
hostinní. Problém bývá jen jazy-
vá bariéra. Rodiče většinou ang-
ky nemluví a děti se teprve učí.
víc někdy nepříliš efektivně.
zký standard indického školství,
o které je typické hlavně drmo-
ní stránek nazpaměť, aniž děti
dí, o čem je vůbec řeč, je občas
rný i na výuce v tamější škole.
Mírnost, laskavost a ochota
mkoli pomoci jsou typické pro
rvatele celého Ladaku. Velké roz-
si člověk uvědomí především
porovnání zkušeností z nížinné
ie. Najít třeba popelnici nebo koš
ěžké i v Ladaku, ale odpadky se
poň pravidelně uklízejí a páli.
ě si váží krásné okolní přírody.
ší velký rozdíl je v kriminalitě.
ačané jsou buddhisté a samo

„Džulé je ladacké slovo, kterým nic nezkazíte,“ radí Veronika Vaníčková.
„Znamená ahoj, nashle, díky a podobně.“

sprosté slovo je pro ně skoro nemys-
litelné. Natož krádež, která je pro ně
jedním z největších hříchů. Jejich
sousedé-hinduisté – i podle mých
vlastních zážitků – si s ničím tako-
vým hlavu moc nelámou.

V Ladaku – podobně jako v celé
Indii – je nepřípustné, aby se stý-
kal chlapec s dívkou, pokud nejsou
manželé. Pro Ladačany tedy bude
vaše cestování s partnerem nepo-
chopitelné, ale nic vám od nich

nehrozí. Horší zkušenost, když pro
vlastní bezpečnost nezačnete, že
jste manželé (nebo jako dívka do-
konce cestujete jen s kamarádkou),
vás čeká už při cestě sousedním
Kašmírem.

MÁME SE CO UČIT

Jednou z výhod, které projekt
Prázdninové dobrovolnictví nabí-
zí, je infiltrace mezi místní oby-
vatele. Kromě toho, že jsme se

spřátelili s učiteli a vedením školy,
dostávali jsme nesčetná pozvání
do rodin k dětem. Jak na čaj, tak
i na celý týden. Tyto zážitky jsem
přijímala s radostí a byly největším
přínosem pobytu.

Radost mi udělalo i poděková-
ní od Komal, jedné z učitelek. Dřív
prý děti podceňovala a látku pro
ně hodně zjednodušovala. Když ale
viděla, co všechno jsou schopné
se naučit a jak je to baví, prý tomu
přizpůsobí další výuku.

Ladaku mi vrátil lásku do duše
a přesvědčení, že je možné rozděl-
lit se i o to nic, co člověk má, po-
kud práh vašeho domu překročí
host. Že není tak těžké, aby se lidé
k sobě chovali slušně a hezky. Těž-
ké bylo spíš vrátit se zpátky. Když
stojíte u pásu se zavazadly na le-
tišti v Praze a kolemjdoucí zaměst-
nankyně vám na slušnou otázku,
odkud jede autobus na nádraží,
s úšklebkem odpoví: „No tady
asi ne! Zkuste to venku!“, je vám
po dvou měsících laskavosti a po-
chopení ze strany Ladačanů má-
lem do pláče.

**Vlastní zážitky z ciziny
můžete nabídnout na adrese
jan.zvelebil@reflex.cz**

NAKUPOVAT, AŽ Z
TOHO ROZBOLÍ NOHY
OD 732 CZK*

europe by
easyJet

Paříž, Řím, Milán
Z Prahy od

732 CZK*

jednosměrná letenka vypočítaná
na základě dvou cestujících

Toto je generace **easyJet**

Jednosměrnou letenku vychází z rezervace pro 2 cestující, kteří mají stejnou rezervaci, včetně manipulačního poplatku 375 Kč
o poplatek, připočítává se poplatek za platbu platební kartou a variabilní poplatek za odbavení zavazadla. Cena je platná od
2014 a dostupná pro trasy od 1. prosince 2014 do 31. května 2015. Společnost easyJet létá z Letiště Václava Havla Praha do
mu, Bristolu, Edinburghu, Londýna Gatwick, Londýna Stansted, Manchesteru, Milána, Paříže a Říma. Další informace na easyJet.com

**Letiště
Praha**

SKUPINA ČESKÝ AEROHOLDING